

● شورای پنجم آخرین ماه‌های فعالیت خود را پشت سرمی‌گذارد. به سال ۹۶ برگردیم. چقدر موفق شدید مشهد را به شهر «امید وزندگی» که یکی از شعارهای این دوره‌شورا بود، تبدیل کنید؟

چندماه به پایان دوره باقی مانده است. میزان تحقق شعار محوری «مشهد، شهر امید وزندگی» را از منظر می‌توان بررسی کرد؛ اول از نگاه مردم به‌عنوان افرادی که به‌صورت مستقیم از خدمات شورای پنجم بهره می‌برند، مردم، بهترین داروان هستند. گزارش‌هایی که داریم، بر مبنای نظر سنجی‌ها و همچنین مواجهه خودمان با مردم است و نشان می‌دهد آن‌ها از خدمات این دوره مدیریت شهری رضایت نسبی دارند. نکته دوم بررسی فضای شهر است. با گذری در شهر و مشاهده اقدامات و پروژه‌هایی که در حال انجام است، هم در حوزه عمرانی و هم در حوزه فرهنگی و اجتماعی می‌توان پویایی و زنده‌بودن شهر را مشاهده کرد. فکر می‌کنم توانسته‌ایم بخش اعظمی از وعده‌هایمان را عملیاتی کنیم. بدون تردید کارسنتی‌هایی وجود دارد، اما توقعاتی که مردم دارند و البته بچاهم هست، بسیار زیاد است و پاسخ به این توقعات در یک دوره چهارساله، خارج از توان هر مجموعه مدیریتی است. سعی کردیم هدف‌گذاری‌ها به گونه‌ای باشد که سریع‌تر به نتیجه برسد. یکی از اولویت‌ها در سال ۹۶ تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام بود. امروز دسترسی دوم ایستگاه میدان سعدی افتتاح شد؛ زمانی که شورا را تحویل گرفتیم، خط ۲ قطار شهری فقط تا میدان شهدا امکان سرویس دهی داشت. برای ایمنی همین بخش، ۴۰۰ میلیارد تومان هزینه کردیم تا این خط بتواند بدبهبی‌ترین شاخص‌های ایمنی را داشته باشد. در مجموع برای این تحقق شعار اقدامات خوبی انجام شد و سعی کردیم این اقدامات متوازن باشد و از مناطق کمربرخوردار هم غفلت نشود. استنباط ما این است که هم مردم رضایت دارند و هم در فضای شهر می‌توان پویایی را مشاهده کرد. البته برخی کاستی‌ها وجود دارد که رفع آن‌ها نیاز به زمان و اعتبارات دارد. یکی از شاخص‌هایی که می‌توان برای سنجش میزان تحقق این شعار در نظر گرفت، مقایسه پروژه‌های عمرانی مشهد با دیگر کلان‌شهر هاست. نزدیک ۸۰ پروژه کلان در این دوره به مشهد انجام شده است. نکته‌ای که می‌تواند به‌عنوان تجربه‌ای برای دوره‌های بعدی هم باشد و کار را برای آیندگان سخت می‌کند، این است که پروژه‌هایی که این دوره شروع شده است، در همین دوره هم به پایان می‌رسد، غیر از پروژه‌هایی که این روزها آغاز می‌شود یا پروژه‌های درازمدتی مانند قطار شهری. اوضاع اقتصادی کشور هم از موضوع‌هایی است که لازم است مردم مشهد در سنجش میزان تحقق وعده‌هایمان، به آن توجه کنند. افزایش هزینه‌های ناشی از تورم آثار خود را در پروژه‌های می‌شود، به این افزایش‌ها هزینه‌های یک پروژه، چگونه و با چه تدبیری باید تأمین شود؟ پروژه‌های دولتی معمولاً در این وضعیت متوقف می‌شود، اما در مدیریت شهری رویکرد این بود که منابع برای آن پروژه تأمین شود و پروژه به پایان

برسد. این هم شاخص مهمی است که نخبگان و مردم به‌راحتی می‌توانند آن را مشاهده کنند.

● تحقق این شعار در فضای شهر مشهد شاید اقدام دشواری بوده است. شورای شهر در مسیر تحقق این شعار که البته خواسته مردم مشهد هم بوده و هست، چه موانعی را پشت سر گذاشته است؟ در این زمینه با ۲ دسته از موانع درون‌سازمانی و برون‌سازمانی روبه‌رو هستیم. در زمینه موانع درون‌سازمانی با این مسئله روبه‌رو هستیم که رفتن به سمت اصلاح و تغییر در ابرسازمان شهرداری به‌کندی صورت می‌گیرد و از درون مقاومت‌هایی وجود دارد. در حوزه اصلاح فرایندها و چابک کردن آن‌ها در برخی بخش‌ها مانند بخش‌های عمرانی موفق بوده‌ایم، اما در بخش‌هایی که به پاس‌خگویی با مردم مرتبط است، با اینکه تلاش‌های خوبی صورت گرفته است، هنوز به وضعیت مطلوب نرسیده‌ایم و هنوز فضای بوروکراتیک سنگینی در پاس‌خگویی به ارباب‌رجوع وجود دارد. اصلاح این فضا زمان‌بر است و بدون تردید یک‌باره صورت نمی‌گیرد.

موضوع دیگر در نوع رویارویی با دستگاه‌های نظارتی بر عملکرد شهرداری است. امر نظارت امر پسندده‌ای است که به حرم کت

سالم سیستم کمک می‌کند، اما نکته‌ای که وجود دارد، این است که برخی از این رویه‌ها در ۲ دهه گذشته در شهرداری وجود داشته است و همچنان در برخی شهرداری‌های کشور وجود دارد. دستگاه‌های نظارتی در ۲ دهه گذشته برای اصلاح این رویه‌های ناصحیح در شهرداری مشهد اقدامی انجام نداده‌اند، اما به یک‌باره برای اصلاح آن‌ها گام برداشته‌اند. برای مثال در شورای چهارم بر اساس مصوبه‌ای، کمیسیون سفره اجازه تصمیم‌گیری برای پروژه‌ها را نداشته است، بدون اینکه این مصوبات به صحن علنی شورای شهر بیاید. این کمیسیون در حالی برای حدود ۲۰ پروژه شهر تصمیم‌گیری کرده است که نه شهرداری لایحه‌ای برای این پروژه‌ها ارائه کرده و نه این موضوع در صحن علنی تصویب شده و هیچ نهاد ناظری هم به آن ورود نکرده است. بحث ما این است که این رویه‌ها در گذشته وجود داشته است و البته باید در راستای اصلاح آن‌ها گام برداشت، اما اگر به برخورد‌های قضایی تبدیل شود، این مسئله بر ریسک‌پذیری مدیران تأثیر می‌گذارد. این تغییرات باید با نگاه اصلاحی صورت گیرد و برای اصلاح باید زمان کافی در نظر گرفت تا به امور جاری خللی وارد نشود. معتقدیم همه این رویه‌های ناصحیح باید اصلاح شود، اما این تفاوت‌ها در نحوه رویارویی دستگاه‌های نظارتی با رویه‌های اشتباه در دوره‌های مختلف، معنادار است. البته این موضوع بر کاتی هم داشته است، از جمله لحاظ کردن دغدغه‌های دستگاه‌های نظارتی، توقف جذب نیروی انسانی، نظام‌مندشدن تبدیل وضعیت نیروها و...

رئیس شورای شهر مشهد در گفت‌وگو با شهرآرا از فرازونشیب‌ها و دستاوردهای مدیریت شهری می‌گوید

خدمت بی‌منت به مردم را بر منافع سیاسی ترجیح دادیم

فصل دوم

قرارمان با رئیس شورای اسلامی شهر مشهد ساعت ۱۰:۴۵ بیست‌وهفتم اسفند سال ۹۹ است؛ یعنی درست آخرین روز کاری ما روزنامه‌نگارها در آخرین سال این سده. این شد که در روزهایی که پنجمین دوره شورای شهر مشهد آخرین ماه‌های فعالیت خود را پشت سر می‌گذارد و تنور انتخابات دوره بعدی پارلمان‌های شهری با نام‌نویسی نامزدها داغ شده است، روانه ساختمان شورای شهر مشهد در یکی از کنج‌های میدان شهدا شدیم تا ساعتی را مهمان محمدرضا حیدری باشیم. آقای رئیس که برای انتخابات دوره بعد شورای شهر مشهد نامزد نشده است و به گفته خودش احتمالاً بعد از شورای شهر دوباره پیشه معلمی و پژوهشگری را ادامه می‌دهد، فراهم کردن امکان حضور نامزدهای همه سلیقه‌ها را لازمه برگزاری انتخاباتی پر شور می‌داند. او معتقد است مردم مشهد تمایل دارند اداره شهر را به دست افرادی بسپارند که خردمندانه شهر را اداره کنند. او که از همان نخستین سال فعالیت این دوره از شورا، یعنی سال ۹۶، ریاست پارلمان را بر عهده داشته و همواره با طمأنینه و صبری که مختص خود اوست، پاس‌خگوی اهالی رسانه بوده است، این بار هم با رویی گشاده مقابلمان نشست و از ریز و رشت اقدامات مدیریت شهری و البته فرازونشیب‌های اداره شهری سخن گفت که اگر چالش‌ها و مشکلاتش بیشتر از ظرفیت‌هایش نباشد، بدون تردید کمتر هم نیست. شهری که اگرچه از مضجع منور شمس‌الشموس و برکت‌های وجود حضرت رضا(ع) بهره‌ها می‌برد، در عین حال با مشکلات و معضلات قدیمی از قبیل حاشیه‌نشینی، بافت‌های فرسوده، آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد و... گریبان‌گیر است و حل بسیاری از این مشکلات، نیازمند همدلی و هم‌افزایی همه متولیان امر. خلاصه‌ای از گفت‌وگوی ۶۵ دقیقه‌ای ما را با رئیس شورای شهر مشهد می‌خوانید. مشروح این گفت‌وگو را هم می‌توانید در روزهای آینده از طریق فضای مجازی شهر آرا ببینید.

است. در بافت‌های فرسوده، سرانه‌های خدماتی اولیه وجود ندارد. تلاش کردیم این سرانه‌ها را ارتقا دهیم. علاوه بر این، برای احیای این بافت‌ها، مشوق‌های خوبی می‌تواند یک شهر که اما متأسفانه با اوضاع نامطلوب اقتصادی کشور هم‌زمان شد و تورم موجود این موضوع را با چالش روبه‌رو کرد. در صورت رفع مشکلات اقتصادی کشور، و این مشوق‌ها می‌تواند جنبشی در بافت‌های فرسوده ایجاد کند و این بافت‌ها را رونق دهد. البته در نهایت این اصلاح بافت، باید با مشارکت مردم صورت گیرد.

ترافیک هم دیگر چالش مشهد است. خیابان‌های موجود مربوط به مطالعات و ظرفیت حدود ۳۰ سال گذشته مشهد است، اما افزایش جمعیت شهر و افزایش استفاده از وسایل نقلیه شخصی، باعث ترافیک روزافزون خیابان‌ها شده است. در حوزه توسعه باید معابر و شبکه‌های ارتباطی را برای رنگ خارجی شهر فعال کنیم تا خروج از شهر تسهیل شود. در همین راستا بر ساخت پار‌های غیرهم‌سطح و بزرگراه‌ها تمرکز کرده‌ایم که تقاطع‌های چندسطحی آزادگان، صلی و ابوطالب بخشی از آن هاست. اما اجرای این روش در هسته مرکزی شهر راهکار درستی نیست. زیرا ترافیک را از نقاطی به نقطه دیگر منتقل می‌کند. برای اصلاح این روش، چند راهکار مدنظر است؛ توسعه حمل‌ونقل ریلی، توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی و اصلاح فرهنگ استفاده از حمل‌ونقل عمومی از جمله این راهکارهاست که در دستور کار قرار دارد.

حريم شهر مشهد هم يکي ديگر از دغدغه‌های ماست. حريم مشهد در طرح جامع جديد به ۸۰ هزار هکتار افزایش یافته که حريم بسيار بزرگی است و در صورتی که مدیریت نشود، حاشیه‌های جدیدی به مشهد اضافه می‌کند.

مهم‌ترین چالش حريم اين است که طرح راهبردی برای آن تعريف نشده و نظارت بر اين ۸۰ هزار هکتار هم بسيار دشوار است. يکي از تکاليف وزارت مسکن زماني که طرح جامع ارائه می‌کرد، مطالعات حريم مشهد ارائه کند، اما اين اقدام هنوز انجام نشده است. گسترش حدود ۱۳۰ روستای اطراف مشهد، تهديدهايی برای شهر هستند که می‌توانند به حاشيه شهر تبديل شوند. علاوه بر اين بايد فکری برای تقسيمات کشوری کرد. مشهد نيابد بيش از اين توسعه يابد، بلکه بايد در اطراف مشهد، شهرهای اقماری ايجاد شود. زیرا توسعه افقی شهر به اين معناست که بايد در آمدهای شهر که ثابت است، در محدوده وسيع‌تری توزيع شود که اين موضوع کاهش خدمات را به دنبال خواهد داشت.

● از حريم مشهد به‌عنوان يکي از دغدغه‌های اين کلان‌شهر ياد کرديد. از مناقشه مشهد و طرقيشه‌اندیز در حوزه حريم اخلاقی چه خبر؟

طرح تفصيلی اين محدوده در شورا مصوب شده و پيشنهادهای مدیریت شهری را برای مرز مشهد و بينالود در اين منطقه به کمیسیون ماده ۵ ارسال کرده‌ایم. پس از اعلام نظر اين کمیسیون، در نهايت وزارت راه و شهرسازی و وزارت کشور

بايد اين موضوع را تعيين تکليف کنند و در غير اين صورت اتفاقات بدی در اين محدوده رخ خواهد داد. ساخت‌وسازهای غيرقانونی و بدون نظارت در اين منطقه می‌تواند يک شهرک شهيدرجایی ديگر ايجاد کند. هنوز اتفاق خاصی در اين زمينه نيافته‌ام و اين مسئله بايد با يک نگاه واقع‌بينانه و منصفانه حل شود.

● فکری کنيد اين مسئله تا پايان اين دوره از شورای شهر به سرانجام برسد؟

تلاش ما اين است که اين دغدغه را سريع‌تر بر طرف کنیم، اما با توجه به اينکه فضای کنونی کشور، فضای انتخاباتی است. شايد عزم جدی برای حل اين مسائل زیربنایی وجود نداشته باشد و من خيلي اميدوار نيستم، اما ما در شورای شهر آمادگی داریم اين مسئله را سريع‌تر حل کنیم. ● طرح، مصوبه يا اقدامی بوده است که اکنون به اين نتيجه رسيده باشيد که جزو اولويت‌های مدیریت شهری و مشهد نبوده است و بهتر بود انجام نمی‌شد؟

تصور می‌کنم همه آنچه اجرا کردیم، اولويت‌های شهر بوده است، اما اگر می‌دانستيم که تورم به اين ميزان افزایش پيدا می‌کند و افزایش چندبرابری هزینه‌های پروژه‌های عمرانی را به دنبال دارد، شايد اين پروژه‌ها را شروع نمی‌کردیم و هزینه آن را در جای ديگری صرف می‌کردیم. نيازهای مشهد آن قدر زياد است که نمی‌توان گفت يک پروژه اولويت نيست.

● موضوع يا مسئله‌ای در مشهد هست که حالا به اين نتيجه رسيده باشيد که شورا از آن غفلت کرده است؟

يکي از مسائلی که هنوز هم معتقدم بايد به آن توجه بيشتری می‌کردیم، توسعه ورزش همگانی به‌ویژه در مناطق کم‌برخوردار است. در حوزه حمايت از فعاليت‌های فرهنگی و هنری و نشاط و شادمانی شهر،

● مهم‌ترين مصوبه اين دوره شورا از منظر شما چیست؟ به‌عبارتی مهم‌ترين يادگاری شورای پنجم برای مردم مشهد چه خواهد بود؟

خدمت بی‌منت و شبانه‌روزی را بعد تعامل با مردم. سعی کردیم خدمت به مردم را بر منافع سياسی و جناحی ترجيح دهيم و فضای شهر را وارد اين چالش‌های سياسی و جریانی نکنیم. تلاش کردیم با هم‌افزایی همه نهادها را برای رفع مشکلات مشهد پای کار بياوریم. شورای پنجم سعی کرد در کنار مردم باشد و به نيازهای آن‌ها توجه کند. در

عين حال، کاستی‌هایی هم وجود دارد که برخی از آن‌ها خارج از اختيارات ماست که بابت آن‌ها از مردمی که حق شناس هستند، عذرخواهی می‌کنم. در حوزه شفافيت اقدامات خوبی انجام شد. در حوزه سوت‌زنی نیز ورود کرده‌ایم. هر چند هنوز مردم اين موصبه را خندان که بايد جدی نگرفته‌اند. در مجموع در مصوبات و اقداماتی که انجام شده است، محوريت اصلی مردم بوده‌اند.

● به‌عنوان آخرين سؤال گرزي می‌هم به انتخابات دوره بعد شورای شهر مشهد داشته باشیم. چرا خردتان نام‌نویسی نکردید؟ واينکه برای انتخابات آينده شورای شهر چه چشم‌اندازی متصور هستيد؟

من و برخی ديگر از اعضای فعلی ششورای شهر نام‌نویسی نکرديم و هريک دلايل شخصی خودمان را هم داریم. من با ۴ سالی که در شورای پنجم بوده‌ام، در مجموع ۲۶ سال در نظام جمهوری اسلامی کار اجرائی و مدیریتی انجام داده‌ام و اکنون استنباطم اين است که بايد فضا را برای ديگران باز بگذارم. علاوه بر اين، اگرچه داشتن نمايندگی از سوسی مردم يک افتخار است، اما موانع، مشکلات و برخی ملاحظاتی که به شرايط هر فرد بر می‌گردد، باعث شد برای دوره بعد نام‌نویسی نکنم.

در باره انتخابات هم مدیران و متولیان امر بايد به دنبال مشارکت حداکثری باشند. شرط اين موضوع هم برگزاری يک انتخابات رقابتي است. بايد فضا را در عرصه انتخابات شوراها برای ديگران باز کنیم. در اين ضעيت انتخاباتی می‌تواند پر شور باشد و برگزاری اين نوع انتخابات، نياز امروز کشور ماست. اگر در اين راستا کوتاهی صورت بگيرد، متوليان بايد پاسخگو باشند. اميدوارم فرمان مدیریت شهری در اختيار

● مجموعه و عناصری قرار بگيرد که مقوله غلظت، تخصص و خدمت به مردم را اولويت قرار دهند. بدون تردید جريان‌های سياسی برای اداره شهر ايده دارند که البته اين موضوع ايرادی هم ندارد، اما اداره

شهر بايد بر محور خدمت به مردم باشد. ● بعد از شورای شهر چه خواهيد کرد؟ برنامه‌ای داريد؟

من يک معلم، محقق و پژوهشگر هستم و اگر حوصله‌ای باشد، در همان حوزه خدمت می‌کنم. ● نکته‌یانی؟

حوزه فعاليت‌های مدیریت شهری بسيار گسترده است. صحبت کردن درباره همه آن‌ها در اين زمان محدود ممکن نيست. تأمين ۳۷ هزار ميليارد تومان برای پروژه‌های شهری، موضوع بسيار مهمی است. در حوزه آسیب‌های اجتماعی، مدیریت شهری کارنامه درخشانی دارد. در زمينه شورای اجتماعی محلات، دفاتر تسهيلگری و... حرف برای گفتن بسيار است. در حوزه فرهنگي نقدهايی به مدیریت شهری وارد است، اما معتمد اقدامات خوبی انجام شده است و آنجا که موفقيت کامل نبوده، به‌علت موانع بیرونی بوده است.